

СТРУКТУРНО-ФУНКЦИОНАЛНИЯТ МОДЕЛ НА ФАКТОРИТЕ, ВЛИЯЕЩИ ПОЗИТИВНО ВЪРХУ АКАДЕМИЧНАТА МОТИВАЦИЯ НА СТУДЕНТИТЕ ОТ СПЕЦИАЛНОСТ „МЕДИЦИНСКА СЕСТРА” И „АКУШЕРКА”

Ал. Андонова

Катедра „Здравни грижи”, Медицински факултет, Тракийски университет – Стара Загора

A STRUCTURAL-FUNCTIONAL MODEL OF THE FACTORS INFLUENCING POSITIVELY THE ACADEMIC MOTIVATION OF STUDENTS MAJORING IN THE NURSING AND MIDWIFERY

AL. ANDONOVA

Department Health Care, Medical Faculty, Trakia University – Stara Zagora

Резюме. Мотивацията на личността за обучение е динамичен процес, зависим от редица вътрешни и външни фактори. Установяването на факторите, влияещи позитивно върху академичната мотивация на студенти би подобрило нивото им на мотивация за обучение в избраната специалност. Проведено е проучване сред 431 студенти от специалност „Медицинска сестра” и „Акушерка”. На базата на направените изследвания и анализи беше създаден структурно-функционален модел на факторите, които се отразяват позитивно върху академичната мотивация на студентите. Моделът е изработен чрез математико-статистическите методи и моделиране.

Ключови думи: мотивация, фактори, структурно-функционален модел.

Summary. The motivation of the individual for learning is a dynamic process, which is influenced by a number of internal and external factors. Identifying the factors impacting positively the academic motivation of students would improve their level of motivation for training in the selected specialty. The study has been conducted among 431 students from the nursing and midwifery specialties. Based on the survey and analysis performed a structural-functional model of factors impacting positively the academic motivation of students was created. The model is developed using mathematical methods and statistical modeling.

Key words: motivation, factors, structural-functional model

ВЪВЕДЕНИЕ

Мотивацията на личността е сложно социално-психическо явление със строго индивидуален характер. Мотивацията е вътрешен процес, който активира, ръководи и поддържа поведението.

Мотивите изпълняват 3 основни функции:

- Подбуждат и насочват активността на индивида.
- Задават смисъл на действията на индивида.
- Служат като обяснителни схеми.

Мотивацията на личността е динамичен процес, реализиращ се чрез взаимно допълване, обединение и трансформиране на различни външни и вътрешни мотиви. В зависимост от ситуацията и ценностната система на личността се променят и съотношенията между различните компоненти.

Разнообразието и подбудителната сила на мотивите отразяват степента на развитие на съзнанието на личността особено в процеса на обучение. Мотиви, които са силно устойчиви, често се избират като движещи сили на поведение и се трансформират в

личностни или смислообразуващи мотиви. Чрез тях индивидът придава насоченост на жизнения си път и осъществява делото на своя живот.

Мотивираната личност за обучение проявява положително отношение към ученето и има по-добри учебни резултати, защото проявява по-голяма активност и с желание и отговорност усвоява учебния материал.

Т. Попов счита, че не бива да се приемат всички мотиви на студента за напълно осъзнати [1].

Не бива да се пропуска фактът, че мотивацията за обучение на студентите се засилва при добра организация на учебния процес и оптимално структурирани учебни програми. Компетентността и авторитетът на преподавателския състав също оказват влияние за създаване на положително отношение към обучението и изучаваната професия.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Проучването е проведено сред 431 студенти от специалност „Медицинска сестра“ и „Акушерка“ от I-IV курс.

Използвани са следните методи: документален, наблюдение, разговор, анкетни проучвания, тест-метод на психодиагностика с помощта на „Въпросник за оценка на равнището на академична мотивация на студентите“ на Ангел Величков и моделиране.

Резултатите са обработени графично и с математико-статистически методи.

Моделирането е метод, помагач за изучаването на психичните функции и психичните процеси с помощта на математически модели. Чрез метода се разкрива структурата на различни явления, връзката между отделни компоненти, явления, нови особености и закономерности [2]. Елементите на модела се подбират по определен критерий според обективните условия и проявената сложност на системата, в която са включени. Компонентите му може да се прекомбинират, да се сменят алгоритмите за повишаване равнището на организираност, за поддържане на устойчивост и постоянство на действие [4].

Тест-методът на психодиагностика съдържа 11 твърдения с 4 варианта за отговор.

Служи за измерване на нивото на академичната мотивация на студентите. Мотивацията за обучение е разгледана като конструкт, описващ общото мотивационно състояние, пряко обвързано с обучението [3].

Обработката на емпиричните данни е извършено с помощта на продукта STATISTICA for Windows, версия 8.

Цел

Целта е да се установят факторите, влияещи позитивно върху академичната мотивация на студенти от специалностите „Медицинска сестра“ и „Акушерка“.

Резултати

Въз основа на направените изследвания и анализи бе създаден теоретичен модел на факторите, влияещи позитивно върху академичната мотивация на студентите от специалностите „Медицинска сестра“ и „Акушерка“.

Организация на разработения теоретичен модел:

- Преподавателят е основен мотиватор за постигане на високи учебни резултати и за разширяване на професионалните интереси. Академичната мотивация на студентите се развива и затвърждава по време на педагогическото общуване и на разширяването на интереса към професията чрез стимулиране за самостоятелна работа в учебния процес.

- Организацията и провеждането на цялостния образователен процес влияе положително за повишаване на образователните интереси на студентите.

- Припокриването между представата на студента за професията и изучаваното в учебния процес.

- Учебната натовареност.

- Очакването добрата професионална подготовка да помогне за успешна реализация в професията;

- Качеството на практическото обучение на база достатъчно часове за учебна практика и преддипломен стаж;

- Самооценката на студентите за готовност за самостоятелна работа според курса на обучение и специалността.

- Ролята на преподавателя за постигане на успехи в практическото обучение.

- Ролята на наставника за постигане на успехи в практическото обучение.

- Възможности за бъдеща професионална реализация в чужбина и владеене на чужд език.

- Възможността за продължаващо образование с цел усъвършенстване и кариерно развитие.

- Избор на професия самостоятелно и/или с помощ от приятели, работещи същата професия.

На базата на направените изследвания за определяне на факторите, влияещи позитивно върху академичната мотивация на студентите, чрез синтезиране на теоретичния модели с математико-статистическите методи и моделиране беше създаден структурно-функционален модел.

Структурно-функционалният модел се базира на следните основни фактори:

1. Като водещ фактор за мотивацията за постигане на успех в обучението се очерта очакването на студентите добрата подготовка по специалността да им помогне за успешна професионална реализация. По характер установената статистически значима връзка е с умерена корелация ($r = 0.287$; $p < 0.001$). Студентите свързват добрата си подготовка по специалността със достатъчните часове за практическо обучение. Установи се статистически значима връзка със слаба корелация ($r = 0.186$; $p < 0.001$).

2. Общуването с преподавателите е следващ фактор, влияещ върху академичната мотивация на студентите. В процеса на педагогическото общуване преподавателят играе важна роля за мотивиране и разширяване на професионалните интереси на студентите. Установената статистически значима връзка е с умерена корелация ($r = 0.286$; $p < 0.001$).

3. Провеждане на практическото обучение от преподавател. Преподавателят със своя педагогически подход и компетентност мотивира студентите за постигане на успехи в обучението. Установената статистически значима връзка е с умерена корелация ($r = 0.232$; $p < 0.001$).

4. Положителна оценка на студентите за цялостната организация на учебния процес. Обучението на студентите от направление

„Здравни грижи” на ниво университет/факултет е базирано на ЕДИ за двете специалности и отговаря на Европейските директиви за регулираните професии, което мотивира студентите за обучение по специалността. Установената връзка е статистически значима, с умерена корелация ($r = 0.216$; $p < 0.001$).

5. Преподавателите оказват положително влияние върху стимулиране на самостоятелната работа на студентите в процеса на обучение и овладяване на професионални знания и умения. По характер установената връзка е статистически значима със слаба корелация ($r = 0.198$; $p < 0.001$).

6. Самооценката на студентите за готовността им за самостоятелна работа е фактор, повлияващ мотивацията им за обучение. Установи се статистически значима връзка със слаба корелация ($r = 0.138$; $p < 0.004$). Самооценката на студентите за професионалните им умения пряко кореспондира с курса на обучение. Установи се силно значим главен ефект [$F(3,423) = 24.470$, $p < 0.001$]. Значим главен ефект се установи и при принадлежността към специалност [$F(1,423) = 6.363$; $p = 0.012$].

7. Припокриването на предварителната представа на студента за специалността с изучаваното в процеса на обучение също влияе върху академичната мотивация. Наблюдава се статистически значим ефект със слаба корелация ($r = 0.105$; $p = 0.016$).

8. Самостоятелният избор на професия е фактор, оказващ положително влияние върху академичната мотивация на студентите. По характер установената връзка е статистически значима със слаба корелация ($r = 0.097$; $p = 0.045$).

9. Изборът на професия с помощта на приятелите, работещи в същата сфера, е фактор, въздействащ мотивиращо на студентите за активност в процеса на обучението. Установената статистически значима връзка е със слаба корелация ($r = 0.094$; $p = 0.028$).

Изводи

Установените връзки между академичната мотивация и посочените фактори са с умерена и слаба корелация. Този тип връзки с умерени и несилни ефекти не са ясно афиширани, действат донякъде скрито, на подсъзнателно ниво и често се пренебрегват.

Затова в обществено-икономическия живот се използват в съвременните пропагандно-информационни стратегии. В рекламни продукти това е т.нар. „25 кадър“, при който за секунди се появява рекламен продукт.

Съобразяването с фактори, влияещи позитивно върху мотивацията на студентите, при разработването на учебните програми и организацията на учебния процес на медицинските специалисти би повишило мотивацията им за обучение и успешна професионална реализация.

Въвеждането на интервю с кандидат-студентите и разработване на рекламни кампании съобразно посочените в структурно-функционалния модел фактори ще подобри избора на желаещите да се обучават в професиите от направление „Здравни грижи“.

Библиография

1. Попов, Т. Мотивация на студентите обучавани в системата на общественото здраве. – Здр. Менидж., 2006, № 2, 55-59.
2. Попов, Т., П. Балканска, Б. Торньова и С. Младенова. Медицинска педагогика, Габрово, ЕКС-ПРЕС, 2010.
3. Радославова, М. и А. Величков. Методи на психодиагностика, С., Пандора Прим, 2005.
4. Христова, С. и А. Кокинов, Методът „моделиране“ – същност, предимства. - Психология журнал, София, 2008, бр. 43.
5. www.arsstat.com. Цветков, Д. Лекции по статистика за психолози, 2011.

✉ Адрес за кореспонденция:

Албена Андонова
Катедра „Здравни грижи“
Медицински факултет
Тракийски университет
ул. „Армейска“ № 11
6000 Стара Загора

ОФЕРТИ ЗА РЕКЛАМНО УЧАСТИЕ В ИЗДАНИЯТА НА ЦМБ

1.	Отпечатване на черно-бяла реклама и/или текст	150 лв./стр.
2.	Отпечатване на многоцветна страница	
	• авторска	480 лв
	• реклама в книжно тяло	600 лв.
	• реклама на корица	720 лв.
3.	Разпространение на готова вложка със списание	1,00 лв./брой

В цената е включен ДДС

- При отпечатване на повече от една реклама се правят отстъпки по договаряне.
- По желание на рекламодателя многоцветните реклами могат да бъдат придружени от безплатно отпечатване на 1 страница рекламен текст.
- Всеки рекламодател получава книжки от списанието.